

Παναγιώτης Μαυροειδής

Ορισμένες φορές γεγονότα που συμπυκνώνουν βαθιές κοινωνικές δυναμικές, αναδιατάσσουν το σύνολο της πολιτικής αντιπαράθεσης.

Το ηχηρό μήνυμα της λαϊκής ψήφου για **αποχώρηση της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση**, αίφνης διαμόρφωσε ένα ιδιότυπο και πολύχρωμο στρατόπεδο θρηνολογούντων: ακραίοι νεοσυντηρητικοί μα και οπαδοί της δήθεν αριστερής άποψης «μια άλλη ΕΕ είναι εφικτή», σχίζουν τα ιμάτια τους για την «οπισθοδρόμηση του προοδευτικού ευρωπαϊκού σχεδίου» και τη συνακόλουθη –κατά τον ισχυρισμό τους– «νίκη της ρατσιστικής ακροδεξιάς».

Ψευδολογούν σκόπιμα! Θα έπρεπε τουλάχιστον να κάνουν τον κόπο να σκεφτούν ότι σχεδόν πάντοτε όταν τέθηκε ερώτημα στο λαό κάθε χώρας σε σχέση με την επικύρωση ή όχι βημάτων οικοδόμησης ή συγκεκριμένων πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η απάντηση ήταν συντριπτικά αρνητική (πχ δημοψηφίσματα για Ευρωσύνταγμα σε Γαλλία και Ολλανδία, δημοψήφισμα στην Ελλάδα για προτάσεις Eurogroup για νέο μνημόνιο).

Συνεπώς, πρέπει να δούμε το αποτέλεσμα του Βρετανικού δημοψηφίσματος, με το ιδιαίτερα σημαντικό βάρος που έχει, ως **μέρος μιας ευρύτερα αναπτυσσόμενης τάσης στους ευρωπαϊκούς λαούς που θεωρεί ότι η ΕΕ και οι πολιτικές της είναι εναντίον τους και όχι υπέρ τους.**

Αυτό ακριβώς το γεγονός θέτει επί τάπητος το βασικό ερώτημα: **είναι προοδευτική ή αντιδραστική η πολιτική της ΕΕ και η ίδια η ΕΕ ως οικοδόμημα;**

Το εάν η καταδίκη της ΕΕ στη συνείδηση και την ψήφο των λαών γίνεται με προοδευτικό ή αντιδραστικό χρώμα και το ποιες είναι οι προϋποθέσεις για αυτό, αποτελούν σπουδαία ερωτήματα, που ωστόσο πρέπει να συζητηθούν με εντελώς άλλους όρους, έξω από το

στρατόπεδο των Ταλιμπάν του Μένουμπε Ευρώπη και αποφασιστικά ενάντια στους πολιτικούς και ιδεολογικούς εκπροσώπους του.

Οι **νεοφιλελεύθεροι** θεωρούν προοδευτικό οτιδήποτε προάγει την ελευθερία κίνησης του κεφαλαίου χωρίς δεσμεύσεις και των παραγόμενων προϊόντων, καθώς και την ανάπτυξη του ελεύθερου ανταγωνισμού. Ακριβώς για τον ίδιο λόγο πετούν τη σκούφια τους για οποιαδήποτε μέτρο μείωσης του εργατικού κόστους, περιστολής των εργασιακών κατακτήσεων και των κοινωνικών δαπανών, καθώς και υποβάθμισης οποιασδήποτε έννοιας δημοκρατίας και λαϊκής ή/και κρατικής κυριαρχίας σε κάθε χώρα. Δεν τους ενοχλεί λοιπόν ο κάθε Φάρατζ στη Βρετανία, αλλά κάθε κίνηση ενάντια σε αυτό το σχέδιο.

Με τον ίδιο τρόπο οι θλιβεροί **«αριστεροί» εραστές της ΕΕ**, θεωρούν πισωγύρισμα το BREXIT ακριβώς επειδή έχουν θρησκευτική πίστη στον «αντικειμενικά προοδευτικό» χαρακτήρα της «ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης» ή/και της «παγκοσμιοποίησης», στις οποίες βλέπουν μια δήθεν κατάργηση των συνόρων και όχι την ανύψωση των ταξικών κοινωνικών φραχτών ενάντια στα εργατικά και λαϊκά στρώματα.

Την επόμενη κιόλας του σεισμού του BREXIT, φανατικοί πολέμοί του όπως η εφημερίδα **Γκάρντιαν** έκανε λόγο για **«εξέγερση της εργατικής τάξης»**. Και είναι ακριβώς έτσι. Σε μια από τις βασικές κοιτίδες του νεοφιλελευθερισμού μια θυμωμένη εργατική τάξη, απειλούμενη από την εργασιακή ανασφάλεια, τη χειροτέρευση των συνθηκών ζωής στις μεγαλουπόλεις και την υποβάθμιση των δημόσιων κοινωνικών υπηρεσιών, στρέφει την πλάτη όχι μόνο στην κινδυνολογία της κυβέρνησης των Συντηρητικών, αλλά και στους **Εργατικούς** που έτρεξαν να μπαζώσουν «από τα αριστερά» το στρατόπεδο της παραμονής στην ΕΕ.

Οι περί τον Κάμερον έπαιξαν με διαχειριστική αλαζονεία και διαπραγματευτικά με το ζήτημα της σχέσης της Βρετανίας με την ΕΕ.

Τώρα διαπιστώνουν με τρόμο ότι η καταστροφολογία έναντι της προοπτικής ενός BREXIT, βασισμένη κυρίως στο επιχείρημα του κινδύνου καθήλωσης της οικονομικής ανάπτυξης δεν αποδίδει, ακριβώς επειδή **εκατομμύρια εργαζομένων και φτωχών στη Βρετανία, σε αντίθεση με την κοσμοπολίτικη αστική τάξη και κάποια μεσαία στρώματα, θεωρούν ότι αυτή η ανάπτυξη, έτσι και αλλιώς, δεν τους περιέχει.**

Κοντολογίς, ο βρεγμένος, βροχή δε φοβάται...

Αυτή είναι η θεμελιακή βάση τόσο της αποδοκιμασίας και καταδίκης του στρατοπέδου παραμονής, όσο και της δυναμικής του BREXIT.

Η εικόνα ότι το ρεύμα υπέρ του BREXIT τροφοδοτήθηκε αποκλειστικά ή κυρίαρχα από ξενοφοβικά αισθήματα κατά της μετανάστευσης, είναι παραπλανητική. Ακόμη και στο βαθμό που αυτός ο παράγοντας διαπιστώνεται ως σημαντικός χάρη και στις προσπάθειες των ακροδεξιών και εθνικιστών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ανεξάρτητος από την **όξυνση του κοινωνικού ζητήματος** και τον αντιδραστικό ρόλο που έχει παίξει η ΕΕ με τις αντεργατικές πολιτικές της και την αντιδημοκρατική της φυσιογνωμία.

Το γεγονός ότι ένα σημαντικό τμήμα των εργαζομένων συσχετίζει την εργασιακή και κοινωνική του ανασφάλεια με τον «ξένο» εργάτη, συνδέεται, ακριβώς, με την ηγεμονία της κυρίαρχης «ευρωπαϊκής» αστικής ιδεολογίας κοινωνικού δαρβινισμού. Αυτή άλλωστε αποτελεί την ευρύτερη βάση της διαμόρφωσης του ακροδεξιού ρεύματος σε όλη την ΕΕ. Το να φορτώνονται οι ευθύνες στον «άλλο» που είναι «δίπλα» και όχι στον «πάνω» που «είναι δικός μας», είναι μια σταθερή συντεταγμένη της συντηρητικής της τάξης πραγμάτων στάσης που αναπτύσσει η κεφαλαιοκρατική εξουσία σε κάθε χώρα. Ας μείνουν στην άκρη λοιπόν οι υποκρισίες...

Το τσουνάμι του BREXIT είχε και άλλους ισχυρούς τροφοδότες: Εξέφρασε μια **διάθεση αποδοκιμασίας των δυνάμεων του πολιτικού κατεστημένου και των εκάστοτε διαχειριστών**. Πρόκειται για ένα διεθνές αναπτυσσόμενο φαινόμενο ετερόκλητης κατεύθυνσης, αλλά με κοινό παρονομαστή την αποτυχία της σημερινής μορφής κοινωνικής και πολιτικής ενσωμάτωσης των λαϊκών μαζών στα σύγχρονα πολιτικά συστήματα των ανεπτυγμένων καπιταλιστικών χωρών. Αλλού ο ΣΥΡΙΖΑ και οι Podemos, αλλού ο Τραμπ και η Λεπέν, ωστόσο παντού τα παραδοσιακά κόμματα εξουσίας εισπράττουν τη συστημική αποτυχία και τον κοινωνικό θυμό.

Το γεγονός ότι το **οικονομικό κατεστημένο** δεν είναι εξίσου στο στόχαστρο, σχετίζεται, ασφαλώς, τόσο με την αίσθηση της ανυπαρξίας εναλλακτικής οικονομικού και κοινωνικού μοντέλου μοντέλου, όσο και με την αποψίλωση του πολιτικού λόγου από ταξικούς καθορισμούς, με τεράστια ευθύνη σε αυτό και της κάθε είδους συστημικής αριστεράς.

Διεκδίκηση ανατροπής της αστικής ηγεμονίας

Το αστικό νεοφιλελεύθερο στρατόπεδο (και όχι μόνο η ακροδεξιά), δήλωσε παρόν όχι μόνο στο στρατόπεδο της παραμονής στην ΕΕ που ήταν η κυρίαρχη γραμμή του κεφαλαίου, αλλά

και στο στρατόπεδο του BREXIT, έχοντας μάλιστα **ηγεμονία** σε αυτό. Ο διχασμός μέσα στο Συντηρητικό κόμμα αντανακλά αφενός **συμπτώματα κρίσης της αστικής στρατηγικής**, αφετέρου δε προσπάθεια ενσωμάτωσης του εκλογικού σώματος που αποτελεί τυπική ανάγκη της αστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

Οπωσδήποτε υπάρχει ένα παρελθόν που πρέπει να ληφθεί υπόψιν: Η ΕΕ είχε πάντα ένα **διττό ρόλο**.

Από τη μια, αποτελούσε τη συνασπισμένη δύναμη του ευρωπαϊκού κεφαλαίου έναντι των εργατικών τάξεων στην Ευρώπη αλλά και στον ανταγωνισμό με τα άλλα καπιταλιστικά κέντρα.

Από την άλλη, ήταν ο αναγκαίος συλλογικός εταίρος των ΗΠΑ στην ευρύτερη Ευρασία.

Σε αυτή την αντιθετική συνύπαρξη και ανταγωνιστική αλληλεξάρτηση, **ο ρόλος της Βρετανίας ήταν πάντα ενδιάμεσος** και κυρίως ακουμπούσε στη δεύτερη πλευρά. Οι ΗΠΑ από τη μεριά τους, πάντα ήθελαν μια Βρετανία «δικό τους χέρι», αλλά μέσα στην ΕΕ, ως σημαντικό παράγοντα επηρεασμού των πολιτικών της.

Σήμερα, σε **εποχή μεγάλων τριγμών και ανασφάλειας**, στο φόντο της **καπιταλιστικής κρίσης** και της οικονομικής καχεξίας, οι πολιτικές αβεβαιότητες και αντιπαραθέσεις φουντώνουν, ενώ θα δοκιμαστούν (όχι σε συνθήκες ηρεμίας) νέες εναλλακτικές και ισορροπίες.

Ο Βρετανικός καπιταλισμός, ιστορικά εξαιρετικά διεθνοποιημένος, μπροστά στην εικόνα μιας ΕΕ που σαπίζει, είναι λογικό να αναζητά και άλλους δρόμους, ενώ και οι ΗΠΑ δεν μπορούν να θεωρούν ακίνητα τα πράγματα στη Γηραιά ήπειρο και αυτό αντανακλάται στις αντίθετες τοποθετήσεις Ομπάμα και Τράμπ σε σχέση με το BREXIT.

Το ερώτημα επομένως, δεν είναι γιατί υπάρχουν τμήματα του κεφαλαίου, τα οποία ως αποτέλεσμα της βαθιάς πολιτικής κρίσης του οικοδομήματός του, πλαισίωσαν και τις δύο πλευρές του διλήμματος «έξοδος ή παραμονή» στην περίπτωση του BREXIT. Αντίθετα, το βασικό ζητούμενο είναι, οι δυνάμεις της εργατικής πολιτικής να πάρουν θέση χωρίς μασημένα λόγια υπέρ ενός δρόμου ρήξης και αποδέσμευσης κάθε χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, με σκοπό τη διάλυση και καταστροφή της.

Η συσπείρωση δυνάμεων για **αριστερή έξοδο (LEXIT) στη Βρετανία**, που έδωσε τη μάχη από αριστερή, εργατική και διεθνιστική σκοπιά, ήταν μεγάλο βήμα σε αυτή την κατεύθυνση.

Αντίθετα, η στάση των Εργατικών υπέρ της παραμονής, δίπλα στον Κάμερον, άφηνε έκθετο τον εργατικό κόσμο και βορά στην ακροδεξιά. Οι δυνάμεις του LEXIT με τη θαρραλέα στάση τους, παρά το μικρό τους μέγεθος, έδειξαν έναν άλλο δρόμο και έσωσαν τη τιμή συνολικά της Αριστεράς και της εργατικής πολιτικής.

Σε εποχές μεγάλης κοινωνικής αναστάτωσης, ας μη ξεχνάμε: Από τη Βρετανία ως τη Γαλλία και από την Αυστρία ως την Ελλάδα, η χροιά της φωνής των εργατικών στρωμάτων, το χρώμα της κίνησής τους, μπορεί να μη μας αρέσουν ή/και να είναι προβληματικά. Αν όμως η Αριστερά, εμμένοντας σε μια ελιτίστικη και συστημική στάση, δεν ακούσει αυτή τη φωνή και δεν επανασυνδεθεί με τον κόσμο της φτώχειας και της ακραίας σύγχρονης εκμετάλλευσης, δεν μπορεί να έχει μέλλον.

Δημοσιεύτηκε στο ΠΡΙΝ 26/6/2016